

0011599131299141

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Каурова Павла В'ячеславовича «Формування досвіду скрипкового
виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із
застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Дисертаційна робота П.В. Каурова присвячена вирішенню актуального завдання щодо формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, має теоретичне й практичне значення для теорії й методики підготовки фахів мистецької галузі.

Питання набуття досвіду залишається актуальним завжди, особливо сьогодні, коли інформаційні процеси здійснюють свій потужний вплив на освітні процеси, зокрема й на музично-інструментальне навчання. Як зазначає автор, набуття студентами в процесі «формування досвіду скрипкового виконавства паралельно ще й особистісного інформаційно-комунікаційного досвіду» (с. 19) є надзвичайно важливим для успішної професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Враховуючи, що одним із основних завдань вищої школи є підвищення рівня професійної підготовки вчителів для закладів мистецької освіти, а її модернізація спрямовується на оновлення форм, методів і змісту навчання, його відповідності європейським і міжнародним стандартам здобувач виявляє протиріччя, що гальмують процес набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва досвіду скрипкового виконавства. З огляду на проблему дослідження це протиріччя між: наявними соціальними умовами, які висувають нові вимоги до організації системи мистецької освіти і недостатнім вивченням чинників формування досвіду скрипкового виконавства вчителя музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій; сучасними тенденціями оптимізації художньо-музичної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва й невідповідністю існуючих методичних орієнтирів у теорії та практиці підготовки студентів факультетів мистецтв; потребою сучасного вітчизняного й міжнародного ринків праці у висококваліфікованих фахівцях третього тисячоліття, покликаних вирішувати практичні питання взаємодії, взаємовпливу і недостатньою розробленістю теоретичних засад формування досвіду скрипкового виконавства вчителя музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

З огляду на сказане, констатуємо, що П.В. Кауров вичерпно та повно обгрунтовує актуальність теми дослідження; проблема його наукового пошуку є своєчасною та заслуговує на схвалення. Її теоретична та практична значущість визначила беззаперечність актуальності дисертаційної роботи.

На доказ актуальності роботи слід додати той факт, що дисертація виконувалась в межах науково-дослідницької тематики кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування й кафедри інструментального та оркестрового виконавства Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та складає частину наукового напрямку «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти». Тему дисертації затверджено Вченою Радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 30. 09. 2021 р.).

2. Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Визначена П.В. Кауровим мета дослідження полягає у розробленні, теоретичному обгрунтуванні й експериментальній перевірці методики формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Сформульовані п'ять завдань дослідження, для реалізації яких автором проаналізовано 228 наукових джерел, конкретизують шляхи і методи їх досягнення, визначають бачення перспективи їхньої практичної реалізації.

Як засвідчує аналіз дисертації, науковий апарат дослідження визначено коректно, науково цілісно, відповідно до окреслених завдань і вимог до такого виду та рівня робіт. Дослідна база достатня для розробки методико-технологічної моделі формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій і для формулювання загальних і часткових висновків.

Обраний дослідником комплекс методів дослідження дозволяє в повній мірі забезпечити достовірність та надійність наукових результатів роботи. Наукові факти та ідеї достатньо обгрунтовані застосуванням теоретичних (аналіз, синтез, ретроспективний аналіз порівняння, конкретизація, узагальнення відомостей із наукових джерел із досліджуваної проблеми з метою визначення сутності базових понять дослідження, з'ясування змісту, структури, критеріїв і показників сформованості досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій), емпіричних (анкетування, бесіда, тестування, спостереження, педагогічний експеримент – для виявлення особливостей організації процесу фахового навчання студентів факультетів мистецтв, діагностування рівня сформованості досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва, перевірки ефективності запропонованої методики) та статистичних (методи математичної обробки й аналізу одержаних даних для порівняння їх із вихідними положеннями) методів дослідження.

3. Наукова новизна отриманих результатів

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження Каурова Павла В'ячеславовича, необхідно вказати на наукову новизну і теоретичне значення одержаних результатів дослідження.

У процесі дослідження здобувачем вперше здійснено цілісне дослідження формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій;

- розкрито сутність поняття «досвід скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій»;

- обґрунтовано структуру досвіду скрипкового виконавства в студентів факультетів мистецтв із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, яка включає: мотиваційно-гедоністичний, виконавсько-фаховий та рефлексивно-перетворюючий компоненти;

- розроблено методикку формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій у процесі фахового навчання на засадах особистісно-орієнтованого, компетентісно-конструктивного, інформаційно-креативного підходів.

Викликає схвалення те, що дослідником чітко визначено та схарактеризовано критерії сформованості досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного та розроблено їх показники; описано якісні характеристики рівнів сформованості означеної якості: високий, середній, низький.

Незаперечно наукову цінність має розроблена автором методико-технологічна модель формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій та педагогічні умови її реалізації.

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу, додатків. Робота містить 15 таблиць та 2 рисунки.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність теми дослідження, стан її вивчення, зв'язок дослідження з науковими програмами, темами, планами, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, теоретичну основу дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію та впровадження, структуру й обсяг дисертаційного дослідження (с. 19-26) Аналіз виконаних завдань доводить, що дисертантці вдалося всебічно розглянути теоретико-методологічні та практичні засади досліджуваної проблеми.

У першому розділі «Науково-теоретичні основи формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із

застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій» здобувачем на основі аналізу вітчизняних науково-педагогічних джерел здійснено вдалу наукову спробу розкрити сутність та специфічні особливості досвіду скрипкового виконавства студентів факультетів мистецтв, обґрунтувати сутність основних категорій і базових понять дослідження «досвід», «професійно-особистісний досвід», «морально-естетичний досвід», «художньо-естетичний досвід», «музично-естетичний досвід», «художньо-ментальний досвід» (с.36). В межах вивчення поняття «інформаційно-комунікаційні технології» (с.36-42) розглянуто технологію колаборативно-віртуального навчання COIL (с.46-50), технологію дистанційного навчання (с.51-53), визначено вимоги до їх застосування (с. 56, 57). Автором вивчено та проаналізовано низку законодавчих актів, розроблених і прийнятих керівництвом України у XXI столітті, які складають нормативно-правову базу даного дослідження (с. 44, 45), визначено методологічну основу, що ґрунтується на особистісно-орієнтованому, компетентісно-конструктивному, інформаційно-креативному підходах (с.36-40).

У другому розділі «Структура досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва і констатація стану її сформованості» визначено та схарактеризовано компоненти означеної якості - мотиваційно-гедоністичний, виконасько-фаховий та рефлексивно-перетворюючий (с.73-79), обґрунтовано педагогічні умови формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва (педагогічне стимулювання спрямованості скрипкової підготовки майбутніх учителів музики на оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями; методичне забезпечення інформаційної основи скрипкової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; орієнтація на набуття інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі скрипкової підготовки (с.83-88)), зконструйовано методично-технологічну модель формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (с.90), проведено діагностування рівнів сформованості досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва та представлено результати констатувального експерименту.

Заслуговує на схвалення використаний здобувачем діагностично-вимірювальний інструментарій, який включав методику С.Гончаренка (с.92), пілотне експрес-опитування (с.93), модифікацію методик О. Гребенюката О.Хоружої, Л.Севериної, Сью Вейвей, В.Гінецинського, В.Волошиної, Л.Долинської, О.Ставицької та О.Темрук (с.98).

У третьому розділі «Перевірка ефективності методико-технологічної моделі формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій» розкрито етапи формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-

комунікаційних технологій, а саме: установчо-цільовий, професійно-поглиблюючий, аналітично-конструктивний.

Позитивним є те, що Кауровим П.В. було застосовано виважений і належно структурований комплекс форм і методів скрипкового навчання, в яких простежуються новаторські розробки дослідника, що вирізняються оригінальністю, дієвістю і водночас високою результативністю. Серед них: групові віртуальні тренінги з інструментально-виконавської ерудованості, мультимедійні інтернет-презентації, віртуальні майстер-класи провідних викладачів скрипкової гри та скрипалів-виконавців, тематичні інтернет-форуми з проблематики скрипкової гри, інтегровані із методами розвитку й пролонгації пізнавального інтересу (навчальних дискусій, методів контролю, методів інсценізації творів для скрипки тощо); симуляційно-ділова гри-тренінг «Студент в ролі керівника оркестрового колективу: аналіз концертного виступу»; разові індивідуальні віртуальні заняття з гри на скрипці; семестровий «Віртуально-мотивуючий навчальний курс «Твоє музично-естетичне задоволення: скрипкове виконавство», який складався із 4 послідовних тематичних вебінарів тощо (п.3.1) .

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні (таблиці та рисунки), які суттєво розширюють й унаочнюють змістове поле дисертаційної роботи. Всі кількісні результати дослідження статистично обчислені, їх достовірність не викликає сумніву і засвідчують позитивну динаміку зростання рівнів сформованості досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено в поточних та загальних висновках. Додатки вдало доповнюють зміст дисертаційної роботи.

Таким чином, здійснений педагогічний експеримент доводить важливість використання апробованої методико-технологічної моделі та авторської методики формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій у практиці мистецьких факультетів закладів вищої освіти.

5. Практичне значення одержаних результатів

Не викликає сумніву практичне значення отриманих результатів дослідження, яке полягає в розробці, методів і прийомів формування досвіду скрипкової підготовки майбутніх учителів музики, які можуть екстраполюватися в різні види фахової діяльності студентів факультетів мистецтв. Обґрунтована та експериментально перевірена методика з використанням інформаційно-комунікативних технологій може бути впроваджена під час вивчення дисциплін «Методика музичної освіти», «Науковий семінар», на заняттях із виробничої практики. Розроблений спецкурс «Інформаційно-комунікативні технології у процесі інструментальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва» також стане в нагоді при

підготовці українських та іноземних студентів за кваліфікаційними рівнями «бакалавр» і «магістр», у процесі самоосвіти вчителів музичного мистецтва.

6. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Основні теоретичні положення й результати дослідження знайшли відображення в 8 авторських публікаціях, з них – 2 у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні, 5 – праці апробаційного характеру.

Апробація результатів дослідження здійснювалась у процесі їхнього обговорення на 5 міжнародних, 3 Всеукраїнських науково-практичних конференціях, на засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування та кафедри інструментального та оркестрового виконавства факультету мистецтв імені А. Авдієвського, щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2019-2024).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 256 від 23.05. 2024 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка 03-24/03/1421 від 17.05.2024 р.), Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/78 від 20.05.2024 р.).

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Теоретико-методологічний розділ дисертації представляє аналіз змісту та специфіки досвіду скрипкового виконавства студентів факультетів мистецтв університетів здійснений на основі особистісно-орієнтованого, компетентісно-конструктивного, інформаційно-креативного наукових підходів. З цієї позиції бажано було б, ширше розкрити значення інформаційно-креативного підходу і показати як він був впроваджений у практичну діяльність.

2. В основі організації процесу формування досвіду скрипкового виконавства майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій лежить визначена структура, яка містить: мотиваційно-гедоністичний, виконавсько-фаховий та рефлексивно-перетворюючий компоненти. Виникає питання, як виконавсько-фаховий структурний компонент характеризує і розкриває сутнісні ознаки означеного феномена?

3. Важливою педагогічною умовою дисертаційного дослідження є педагогічного забезпечення інформаційної основи скрипкової підготовки в якості важливого чинника інтеграції в цьому процесі навчальних курсів, а також

педагогічного інструментарію, що включає комп'ютерні технології, побудовані на сучасних інформаційно-комунікаційних засобах навчання, поєднаних із методами і засобами мистецького навчання. На наш погляд доцільно розкрити, як ця педагогічна умова була впроваджена у практичній діяльності.

4. На діагностувальному етапі експериментальної роботи для вимірювання набутих студентами фахових умінь, які необхідні для виконання творчо-інтерпретаційної роботи, автором було запропоноване виконання практичних завдань, розкрийте, будь ласка, їх значення.

5. На наш погляд, у процесі експериментальної роботи доцільно було б ширше розкрити групу симуляційних методів у процесі художньо-музичного аналізу творів для скрипкового виконавства.

Висловлені зауваження певною мірою мають дискусійний характер і не зменшують загальної позитивної оцінки виконаної роботи.

8. Висновки

Проведений аналіз дисертаційної роботи Каурова Павла В'ячеславовича «Формування досвіду скрипкового виконавства в майбутніх учителів музичного мистецтва із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій», анотації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що вона є цілісним, самостійним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Кауров Павло В'ячеславович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музикознавства,

інструментальної підготовки та хореографії

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

Н.Г. Мозгальова

